

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 20.2.2006
COM(2006) 65 végleges

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE

Második jelentés a nem készpénzes fizetőeszközökkel összefüggő csalás és hamisítás elleni küzdelemről szóló, 2001. május 28-i tanácsi kerethatározat 14. cikke alapján

{SEC(2006) 188}

1. BEVEZETÉS

A Tanács azzal a célkitűzéssel hozta meg 2001. május 28-i kerethatározatát, hogy az egész Unióban biztosított legyen a nem készpénzes fizetőeszközökkel összefüggő csalás és hamisítás elleni büntetőjog egységes és megerősített védelme.

A Bizottság a 14. cikk értelmében az elsőként beérkezett információk alapján jelentést nyújtott be az Európai Parlamentnek és Tanácsnak a tagállamok által a kerethatározatnak való megfelelés érdekében hozott intézkedésekről. A Bizottságnak a 2004. október 25-26-i tanácsi következtetéseket követően a számára továbbított kiegészítő információk alapján most új jelentést kell benyújtania.

E második jelentés a Bizottság által elfogadotthoz képest nem képez egységes szerkezetbe foglalt változatot, viszont csak azokra a tagállamokra terjed ki, amelyeket előzőleg nem tárgyaltak (AT, DK, GR, LU, NL és PT), valamint esetlegesen azokra, amelyek esetében érdemes kiegészíteni vagy módosítani az első jelentésben leírtakat (BE és SE). Az utóbbi esetben e két tagállamot illetően azonban a jelentést egységes szerkezetbe foglalták. Megállapodtak, hogy bevonják a 2004. május 1-én résztvevő tagállamokat is, tekintettel arra, hogy ők természetesen nem képezték tárgyát az első jelentésnek.

Annak érdekében, hogy lehetséges legyen a második jelentés első jelentéssel való egyidejű és összehasonlító olvasása, a második jelentés a lehető legnagyobb mértékben ragaszkodik az előző szerkezetéhez és formájához. A nemzeti jogba való átvételt illető összehasonlító táblázatok és a mellékletek egyaránt változatlan felépítésűek.

Az ismétlések elkerülése érdekében e jelentésből kihagyásra kerültek nevezetesen az összes általános (a kerethatározat természete) vagy módszertani (értékelési feltételek) jellegű ismétlődő fejlődések azáltal, hogy e szempontok esetében utalás történik az első jelentésre.

2. A KERETHATÁROZAT ALKALMAZÁSÁT CÉLZÓ NEMZETI INTÉZKEDÉSEK

2.1 A kerethatározat végrehajtásában elért szakasz: 1. táblázat

A jelentés a Bizottsággal közölt információkon alapul, amit szükség esetén – és lehetőség szerint – a nemzeti kapcsolattartó pontokkal folytatott egyéb cserék útján egészítettek ki. A választ adó tagállamok többsége által szolgáltatott információ általában teljesnek mondható. Az összes olyan tagállam, amely az első jelentés alkalmával nem értesítette a Bizottságot vagy elégtelen információt juttatott el hozzá, közölte a Bizottsággal a nemzeti jogszabályok összességét, melyhez pontos magyarázatokat csatoltak. LU és GR azt válaszolták, hogy egy jogszabálytervezet még parlamenti vizsgálat alatt áll.

Öt, 2004. május 1-jén résztvevő tagállam (LV, LT, PL, CZ és SK) eljuttatta a Bizottságnak azon rendelkezések szövegét, amellyel átültetik nemzeti jogukba a kerethatározattal elrendelt kötelezettségeiket. CY a kerethatározat alkalmazásának

helyzetéről részleges információkat közölt a Bizottsággal. EE, HU, MT és SI nem válaszoltak a Bizottságnak.

E jelentés – a 2.2.–2.7. bekezdésben – csak a hatályos jogszabályokat veszi számba, anélkül, hogy tekintettel lenne az egyes tagállamok által közölt törvénytervezetekre.

2.2 A fizetőeszközökkel kapcsolatos bűncselekmények (2. cikk): 2. táblázat

Hat tagállam (BE, DK, LU, NL, PL és SE) nagyon általános fogalmat vagy meghatározást használ a lopás, minősített lopás vagy jogtalan eltulajdonítás egyéb fajtái esetén a 2. cikk a) pontja rendelkezéseinek lefedésére. Ezzel ellentétben AT, LT, LV, PT és SK büntetőjoga kifejezetten említést tesz a fizetőeszközökről. CZ bünteti a bankkártyák jogellenes használatát, továbbá folyamatban van a fizetőeszközök legtágabb értelemben vett hivatkozásának jogba való felvétele. LT büntetőjogilag szankcionálja a pénzügyi veszteséget, mely jogi helyzetet nem említették a kerethatározatban. SK különbséget tesz nemzeti jogában egyrészt a fizetőeszközök illetéktelen használata és másrészt a jogtalan gazdagodás között. CY e témához nem adott pontosabb meghatározásokat.

A 2. cikk b) pontjában említetteket, a fizetőeszköz hamisítását vagy meghamisítását illetően a tagállamok többsége a csalás büntetendőnek minősíthetőségét az 1. cikkben példaképpen meghatározott fizetőeszközökre korlátozza.

BE és NL nem tesz kifejezetten említést azon fizetőeszközökről, amelyek a legtágabb értelemben vett bűnözői kategóriákba tartoznak. LU azt válaszolta, hogy a 2. cikk b), c) és d) pontját átültető jogszabálytervezet még parlamenti vizsgálat alatt áll.

Három tagállam (BE, DK és PL) nem minősíti büntetendőnek explicit módon a kerethatározat 2. cikke c) pontjában meghatározott, a fizetőeszközök elfogadásából, megszerzéséből, szállításából, más személy részére történő értékesítéséből vagy átruházásából, illetve birtoklásából álló büntetendő magatartásokat. E bűnözői kategóriák a hiteles dokumentum lopásának általánosabb fogalmába tartoznak.

A hamis, hamisított, ellopott vagy más módon jogellenesen eltulajdonított fizetőeszköz megszerzéséből, beszerzéséből, más személy részére történő értékesítéséből vagy átruházásából álló magatartást kifejezetten bünteti AT, CY, CZ, LV, LT, NL és SE büntetőjoga, amely explicit módon különbséget tesz a „megszerzés” és a „birtoklás” között. E tagállamok általános jogszabályai kiterjednek viszont a szállításra.

A tagállamok többségében bűncselekmény szintjére emelték a nem készpénzes hamis fizetőeszköz jogosulatlan felhasználását is, olykor a 2. cikk d) pontjában leírtaknál tágabb kontextusban. Egyes tagállamokban a jogosulatlan felhasználást, vagyis a megtévesztés útján történő károsítást a csalásra általánosságban kiterjedő jogi rendelkezésekkel és kiegészítésként kapcsolódó rendelkezésekkel büntetik.

Némely tagállamok (BE, DK, PL) úgy becsülik, hogy – rendelkezéseket vagy meghatározásokat, kifejezéseket vagy általános koncepciókat igénybe véve – nemzeti jogszabályaik megfelelnek a kerethatározatnak. Mint ahogy azt feltüntették az első

jelentésben, elegendőnek mutakozhat általános jogelvek megléte, amennyire ezen elvek biztosítják a jogi eszköz megfelelően világos és pontos alkalmazását.

2.3 Számítógépes bűncselekmények (3. cikk): 3. táblázat

AT, BE, CZ, DK, LV, LT, NL, PL, PT, SK és SE jelezték, hogy saját büntetőjoguk biztosítja, hogy a 3. cikkben meghatározott számítógépes bűncselekmények hatékony szankció tárgyát képezzék. A tagállamok többsége (AT, BE, CZ, LT, NL és különösen PL) a csalás általános meghatározását veszi igénybe, ami magában foglalja számítógépes programok vagy rendszerek működésének törvényellenes megváltoztatását vagy informatikai adatok bevitelét, módosítását, törlését vagy megszüntetését. Nevezetesen CZ vezet be éppen pontosabb jogszabályt. Három tagállamban (PT, SE és SK) az e cikkben említett büntetendő gyakorlatokra a számítógépes bűncselekményeket illető általános rendelkezések vonatkoznak. LU azt válaszolta, hogy a 3. cikket átültető jogszabálytervezet még parlamenti vizsgálat alatt áll. CY e témához nem közölt adatokat.

2.4 Az elkövetés speciális eszközeivel kapcsolatos bűncselekmények (4. cikk): 3. táblázat

A Bizottságnak választ adó tagállamok többségének büntetőjoga kiterjed a 4. cikkben felsorolt összes bűncselekményre. Egyes tagállamok (AT, BE, CZ, DK, NL, PL, SE és SK) azonban nagyon általánosan és tág értelemben megfogalmazott rendelkezésekre utalnak az ezen cikknek való megfelelés érdekében.

Különösen PT közölte, hogy nem rendelkezik a 4. cikk rendelkezéseit átfogó külön jogszabályokkal. Az e cikk (1) bekezdésében meghatározott bűncselekményekre a büntető törvénykönyv nemzeti vagy külföldi hitelképességi igazolás és csekk- vagy hitelkártya hamisítása vagy meghamisítása szándékával elkövetett tetteket illető cikke vonatkozik. Viszont a 4. cikk b) pontjára nem terjednek ki a portugál jogszabályok. A folyamatban lévő büntetőjogi reform folyamatába jogi módosítást fognak bevezetni.

LV és LT nemzeti jogszabályaikba külön hivatkozást illesztettek be azon informatikai programokra, melyeket kifejezetten a 2. cikk b) pontjában felsorolt bűncselekmények bármelyikének elkövetése ellen hoztak létre a 4. cikk rendelkezéseinek való megfelelés érdekében. LU jogszabályai még nem tartalmazzak a 4. cikknek való megfelelésre irányuló külön rendelkezéseket. CY ezen bűncselekmény-típust illetően nem küldött információt a Bizottságnak.

2.5 Szankciók (6. cikk): 4. táblázat

A legtöbb tagállam minden szükségeset megtett a 6. cikk által kiszabott kötelezettségnek való megfelelés érdekében, hogy a 2.-4. cikkben említett magatartások hatásos, arányos és visszatartó erejű szankciókkal legyenek sújthatók, beleértve legalább a súlyos esetekben a szabadságvesztés-büntetéseket is, amelyek kiadatáshoz vezethetnek.

Az összes tagállam börtönbüntetéssel sújtja a 2., 3. és 4. cikkben említett bűncselekményeket (lásd 4. táblázat), azonban, mint ahogy a 4. táblázat mutatja, a 6. cikk átültetéséhez használt módszerek nagyon eltérőek.

Hét tagállam a 2. cikkben meghatározott magatartások esetére maximális börtönbüntetést szab ki; AT a hamisítás, elfogadás, és jogosulatlan felhasználás esetére legfeljebb öt év börtönbüntetést ír elő; CY a fizetőeszközök hamisítása esetére legfeljebb tizennégy és azok használata illetve megszerzése esetére hét évet szab ki; DK a csalás és a fizetőeszköz lopása esetére legfeljebb hat évet, annak használata esetére 18 hónapot szab ki; LV a fizetőeszközök lopása, megszerzése és megsemmisítése esetére tíz évet, továbbá a csalás, a jogosulatlan felhasználás és a hamis fizetőeszköz felhasználása esetére 3 és 15 év közötti büntetést szab ki; LT a hamis fizetőeszköz felhasználása esetére használata esetére legfeljebb hat évet szab ki; NL hét évet szab ki; PT a hamis fizetőeszközök megszerzése esetére három évig tartó börtönbüntetést szab ki; a valutával folytatott kereskedelemre legfeljebb öt évet, a hamisított csekkek és látra szóló igazolások használatára hat hónaptól öt évig és a meghamisítás esetére (legalább) három évtől (legfeljebb) tizenkét évig terjedő büntetést szab ki; SE-ben legfeljebb 10 évig terjedő büntetést szabhatnak ki lopás, meghamisítás és elfogadás esetére csakis akkor, ha a bűncselekmény „súlyosnak” minősül.

Öt tagállam egy minimális és maximális évben meghatározott időtartam közötti börtönbüntetést ír elő.

BE lopás és zsarolás esetére 2 hónapig és életfogytiglan tartó börtönbüntetést szab ki (annak függvényében, hogy fennállnak-e súlyosbító körülmények). CZ öt és nyolc év közötti börtönbüntetést szab ki a hamisítás/meghamisítás esetére, két és nyolc év közöttit a jogosulatlan felhasználás esetére, LU egy és öt év közöttit lopás esetére. PL a meghamisítás és a jogellenes birtoklás esetére háromtól öt hónapig terjedő büntetést szab ki, míg a lopást egy évtől tizenkét évig terjedő börtönnel bünteti. SK-ban a hamis fizetési eszközök előállítását, hamisítását/meghamisítását és használatát egy évtől öt évig terjedő fogsággal büntetik. SK az egyetlen állam, amely legfeljebb két évig terjedő börtönnel bünteti a jogtalan gazdagodást.

Egyes tagállamok csak börtönbüntetést, mások börtönbüntetést és pénzbírságot együttesen is kiszabhatnak.

PL, PT és LT pénzbírsággal együtt járó börtönbüntetést ír elő. NL és SK börtönbüntetés, pénzbírság vagy a kettő együttes kiszabásának lehetőségét kínálja. CZ felkínálja a börtönbüntetés és a pénzbírság lehetőségét. A 2. cikk b), c) és d) pontjában meghatározott bűncselekmények esetében a kiszabott pénzbírság összege változó, ami lehet előre megszabott felső határ nélküli (CZ) vagy 360 napig terjedő pénzbírság (AT).

A tagállamok többsége (BE, CZ, LT, NL, PT és SK) a hagyományos rendszerél marad, míg AT a *napi bírság rendszerét* írja elő.

A tagállamok többsége a súlyossági foknak megfelelően megkülönböztetést tesz a 2. cikkben meghatározott bűncselekmények esetében. Egyes tagállamok (AT, CY, CZ, LV, PT és SK) jogszabályai súlyosbító körülményeket szabnak meg, mint például a 2. cikkben meghatározott magatartások esetében a bünszervezetben való részvétel. A tagállamok többsége úgy ítéli meg, hogy a 4. cikkben megszabott magatartások a 2. és 3. cikkben előírtaknál enyhébb büntetést vonnak maguk után. Maguk a 3. cikkben említett magatartásokért kiszabott büntetések is enyhébbek a 2. cikkben megadott magatartásokért kiszabotknál.

A tagállamok által kiszabható szankciók meglehetősen visszatartó erejű természetére vonatkozó értékelés úgy tűnik, hogy az előzetes szakaszban pozitív választ kínál: ugyanis az e jelentés tárgyát képező összes tagállam börtönbüntetést szab ki a 2. cikkben meghatározott magatartásokért.

Az e jelentésben figyelembe vett összes tagállam, akárcsak az első jelentés tárgyát képező tagállamok – amennyiben szankciókat írnak elő a 2., 3. és 4. cikkben meghatározott bűncselekményekért – rendelkeznek büntetőjogukban olyan általános rendelkezésekkel, amelyek kiterjednek az 5. cikk szerinti bűnsegélyre, felbujtásra és kísérletre.

E jelentés esetében is úgy tűnik, hogy az *előkészítő aktusokat* általában csak Svédországban büntetik, az összes többi tagállam ezen aktusokat csak meghatározott bűncselekmények esetén bünteti. A *kísérletet* illetően elmondható, hogy súlyos bűncselekmény esetén rendszerint minden ország bünteti; a *fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmények* kísérletét a legtöbb tagállam általában bünteti, viszont egyes országok csak az esetben szankcionálják, ha arról kifejezetten rendelkeztek.

2.6 Joghatóság (9. cikk): 5. táblázat

Úgy tűnik, hogy a tagállamok többsége betartja a 9. cikk (1) bekezdése a) és b) pontja által kirótt kötelezettségeket. PL eleget tesz az a) pontban és egy kivétellel a b) pontban előírt kötelezettségeknek: a lengyel jogszabályok értelmében azt a lengyel állampolgárt, aki külföldön olyan bűncselekményt követett el, amely esetére a nemzeti jogszabályok legalább két évig terjedő börtönbüntetést írnak elő, a törvénynek megfelelően kell ítélni és elítélni, amennyiben az ország területén tartózkodik. Négy tagállam (AT, DK, LT és SE) bejelentette, hogy nem fognak eleget tenni a 9. cikk (1) bekezdése c) pontjában lévő rendelkezéseknek, amely előírja a bírói hatáskört, amennyiben e tagállamban székhellyel rendelkező jogi személy javára követték el a bűncselekményt.

LU jogszabályai nem tartalmazzák az e cikknek való megfelelésre irányulóan rendelkezéseket, továbbá CY nem adott tájékoztatást e kötelezettséget illetően.

2.7 A jogi személyek felelőssége és a velük szemben alkalmazható szankciók (7. és 8. cikk): 6. táblázat

Öt tagállam (AT, LV, CZ, PT és SK) azt közölte, hogy a kerethatározat 7. és 8. cikkének átültetésére irányuló jogszabálytervezet még parlamenti vizsgálat alatt áll. Hat tagállam (BE, DK, LT, NL, PL és SE) rendelkezik olyan jogszabállyal, amely biztosítja a jogi személyek 2.-4. cikkben említett – a jogi személyen belül vezető tisztséget betöltve saját nevükben eljárva elkövetett – magatartásokért való felelősségre vonhatóságát. E tagállamok meghozták a szükséges intézkedéseket annak érdekében is, hogy a jogi személyek az esetben is felelősségre vonhatóak legyenek, ha azok vezetői által gyakorolt felügyelet vagy ellenőrzés hiányossága tette lehetővé a 2.-4. cikkben felsorolt bűncselekmények elkövetését.

Ugyanezen tagállamok írják elő igazgatási vagy büntetési pénzbírságok és (olykor) egyéb intézkedések kiszabását, amelyek az igazságügyi felszámolástól az igazgatási intézkedésekig terjedhetnek vagy a kereskedelmi jog alá tartozhatnak. A 6. táblázat

az e szankciók vagy igazgatási, polgári jogi és büntetőjogi intézkedések területén fennálló jelentős eltéréseket szemlélteti.

3. KÖVETKEZTETÉSEK

A Bizottságnak e második alkalommal választ adó tagállamok többsége explicit – vagy bizonyos esetekben implicit – módon megfelel a kerethatározatnak. Ez elmondható a 2., 3. és 5. cikket illetően. Két tagállam (GR és LU) még nem hozta meg az összes szükséges intézkedést a kerethatározat hiánytalan átültetéséhez, mivel az érintett törvénytervezetet a nemzeti parlamentnek még jóvá kell hagynia. CY nem adott elegendő információt a Bizottságnak ahhoz, hogy teljes mértékben értékelhető legyen nemzeti jogszabályaik kerethatározat rendelkezéseinek való megfelelése.

A tagállamok többsége átültette a 4. cikket, habár egyes tagállamokban erre a jogszabályok nagyon általános rendelkezései útján került sor. Különösen PT tájékoztatott arról, hogy a 4. cikk a) pontjában meghatározott bűncselekményekre a hitelképességi igazolás hamisítását és meghamisítását illető rendelkezések terjednek ki, továbbá a 4. cikk b) pontját illetően jogi módosítás szükséges.

A büntetőjogi szankciókra vonatkozó 6. cikk átültetése megfelelő, azonban nagyon eltérő módon történik.

A Bizottságnak választ adó tagállamok döntő többsége betartja vagy az idevonatkozó jogszabályaik hatályba lépésétől be fogja tartani a 6. cikk által kiszabott kötelezettséget, hogy a 2.-4. cikkben említett magatartások hatáson, arányos és visszatartó erejű szankciókkal legyenek sújthatók.

A 7. és 8. cikket hat tagállam (BE, DK, LT, NL, PL és SE) ültette át, amelyek ennél fogva rendelkeznek a jogi személyek felelősségét biztosító jogszabályokkal. Öt tagállamban a 7. és 8. cikket átültető jogszabálytervezet még parlamenti vizsgálat alatt áll.

Úgy tűnik, hogy a tagállamok többsége betartja a 9. cikk (1) bekezdése a) és b) pontja által kirótt kötelezettségeket. Négy tagállam (AT, DK, LT és SE) bejelentette, hogy nem fog eleget tenni a 9. cikk (1) bekezdése c) pontjának.

E jelentés lezárásakor igazán sajnálatos, hogy hét tagállam nem közölte jogszabályainak összességét, vagy még nem zárták le a kerethatározat átültetési eljárását.